RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE HASSELT

8ste kamer - 9 februari 2011

Zetel: de hh. W. De Bus, rechter —
dd. voorzitter, P. Driesen en J. Van den Broeck,
rechters in handelszaken.
Pleiters: mrs M. Van den Daelen (Gent),
G. Klok, T. Opsomer (Bas-Warneton).
Inzake AR 10/60 — NV Europabank/NV B. en NV B./H.L.

1. Koop-verkoop — Verplichtingen van een professionele handelaar in tweedehands voertuigen.

2. Vennootschappen — Precontractuele aansprakelijkheid van een vennootschapsorgaan.

3. Verbintenissen — Informatiegaringsverplichting.

1. Op de professionele handelaar in tweedehandsvoertuigen rust de verplichting om redelijkerwijs al het nodige te doen om te voorkomen dat hij dergelijke voertuigen aankoopt met miskenning van de rechten van de financierder.

2. Ook al brengt de fout van het orgaan van een vennootschap in de loop van onderhandelingen die het afsluiten van een contract voorafgaan, rechtstreeks persoonlijke aansprakelijkheid van de rechtspersoon met zich mee, sluit deze aansprakelijkheid in beginsel niet de persoonlijke aansprakelijkheid van het orgaan uit.

3. Op elke partij rust er een eigen informatie- en onderzoeksplicht bij de afsluiting van een overeenkomst.

…

De voorgaanden

1. Bij overeenkomst van 7 september 2007 (ct nummer 671-2349914-63/201) heeft Europabank aan Autocars H. BVBA een lening op afbetaling toegekend voor een nominaal bedrag van 72.000,00 €. De lening strekte tot de aankoop van een autocar DAF Berkhof SB3000/Axial70 die Autocars H. bij B. wenste aan te kopen.

De leningsvoorwaarden van de overeenkomst voorzien als zekerheid voor de bank dat het gekochte goed eigendom zal blijven van de verkoper en dat de ontlener niet over het goed kan beschikken zolang de lening niet integraal is afbetaald.

Als bijkomende zekerheid tot terugbetaling van de lening verstrekten de h. H. en mevr. N. P. een solidaire borgstelling.

Voor de verkoop van de autocar reikte B. aan Autocars H. op 8 september 2006 factuur nr. 060033 uit voor een bedrag van 87.120,00 € (BTW incl.) waarvan Autocars H. met eigen middelen reeds een voorschot had betaald van 15.120,00 €. Op de fac-

tuur heeft B. vermeld dat het saldo van de aankoopprijs van 72.000,00 € *"gefinancierd wordt door Europabank met subrogatie. De partijen komen uitdrukkelijk overeen dat de verkoper het eigendomsrecht behoudt tot de volledige betaling van de prijs."* Deze vermeldingen heeft B. op verzoek van Europabank op de factuur aangebracht, zoals blijkt uit het schrijven dat zij op 7 september 2007 aan B. heeft verstuurd.

Op 13 september 2006 heeft B. aan Autocars H. een creditnota uitgereikt van 12.100,00 € (incl. BTW) om reden dat de voorziene beschildering van de bus niet meer diende te gebeuren. De netto verkoopprijs van de autocar bedroeg dan 62.000,00 €.

2. Blijkens verkoopfactuur nr. 807 heeft Autocars H. de autocar op 19 november 2007 terug aan B. verkocht voor de prijs van 45.000,00 € (excl. BTW). Autocars H. heeft de ontvangen verkoopprijs op haar rekening bij Europabank geplaatst, waarna zij met deze gelden ondermeer drie andere openstaande leningen bij Europabank heeft afbetaald.

Autocars H. heeft na de verkoop van de autocar de lening op afbetaling verder stipt afbetaald.

De rechtbank van koophandel te Doornik heeft Autocars H. bij vonnis van 5 februari 2009 failliet verklaard. Het is pas na het faillissement dat Europabank kennis heeft gekregen van de verkoop van de gefinancierde autocar.

Europabank heeft B. per schrijven van 7 oktober 2009 in gebreke gesteld. Volgens haar heeft B. een professionele fout begaan door de autocar terug te kopen ondanks het feit dat zij wist dat deze voorwerp uitmaakte van een financiering en de ontlener niet over het voertuig kon beschikken. Zij had Europabank moeten bevragen naar de stand van het krediet. Volgens Europabank maakt zij vanwege B. aanspraak op vergoeding van haar schade, die *in casu* zou overeenstemmen met het saldo in hoofdsom van de lening op afbetaling, zijnde 69.350,76 €, verhoogd met een schadevergoeding van 10 %, aldus 76.285,84 € in totaal.

B. betaalde niet waarna EUROPABANK overging tot dagvaarding.

3. Volgens B. kan haar niets worden verweten. De h. H. had haar bij terugkoop van het voertuig bevestigd dat de financiering volledig afbetaald was. Europabank zou zelf ook niet correct heb-

ben gehandeld omdat zij het middels de cheque van B. op de rekening van Autocars H. gestorte bedrag heeft aangewend voor de aanzuivering van andere openstaande leningen. Europabank zou haar schade ook niet bewijzen. Zij deed voor het uitstaande bedrag van de lening reeds aangifte in het faillissement en zij heeft inmiddels ook tegen de borgen een uitvoerbare titel bekomen. Europabank kan bezwaarlijk drie keer betaling ontvangen van dezelfde schuld.

B. heeft de h. H. als voormalige zaakvoerder van Autocars H. in tussenkomst en vrijwaring gedagvaard. De h. H. heeft haar immers voorgelogen omtrent de aanzuivering van de lening, zodat hij haar dient te vrijwaren voor een eventuele veroordeling.

Volgens de h. H. kan B. hem niet persoonlijk aanspreken vermits hij zelf geen contractspartij was. In ieder geval kan hij niet in vrijwaring worden geroepen voor een eigen buitencontractuele fout die B. zou hebben begaan.

...

Beoordeling

II. De gegrondheid

Wat de hoofdvordering van Europabank betreft

5. De betwisting tussen partijen betreft een klassiek geval van de verkoop van een voertuig dat het voorwerp uitmaakt van een leasing/financiering.

Op de professionele handelaar in tweedehandsvoertuigen rust de verplichting om redelijkerwijze al het nodige te doen om te voorkomen dat zij dergelijke voertuigen aankoopt met miskenning van de rechten van de financierder.

Op het ogenblik van de terugkoop van de autocar diende B. te weten dat er voor het voertuig een vervreemdingsverbod bestond ingevolge de financiering bij Europabank. B. had immers een jaar voordien zelf de autocar verkocht met de vermelding op de factuur dat de aankoop voorwerp uitmaakte van een financiering met eigendomsvoorbehoud.

B. kon geen genoegen nemen met de beweerde verklaring van Autocars H. dat de financiering was afbetaald.

Op basis van haar zorgvuldigheidsplicht had zij de waarachtigheid van die verklaring dienen na te gaan bij Europabank. Dit heeft zij niet gedaan.

Door onvoldoende voorzorgsmaatregelen te treffen heeft B. een fout begaan die verhinderd heeft dat Europabank bij de opzegging van de financiering het voertuig kon recupereren.

De bewering dat Europabank zelf zou hebben beslist om het uit de verkoop ontvangen bedrag aan te wenden voor de aanzuivering van andere openstaande leningen acht de rechtbank niet bewezen. Zo dit het geval zou zijn geweest dan had Autocars H. daar onmiddellijk tegen moeten protesteren. Er is geen enkel bewijs van enig protest tegen de op datum van 20 november 2007 uitgevoerde overschrijvingen, zodat aangenomen mag worden dat het wel degelijk Autocars H. was die daartoe opdracht heeft gegeven. Zij heeft vervolgens ook de lening van de autocar verder afbetaald tot op datum van faling.

6. Welke is de schade die Europabank door de fout van B. heeft geleden?

Overeenkomstig de equivalentieleer bestaat de schade voor Europabank die in causaal verband staat tot de fout van B. in het verlies van de verkoopwaarde van het gefinancierde voertuig omdat Eurobank het voertuig op het ogenblik van de opzegging van de financiering niet kon recupereren om het vervolgens te verkopen.

Het gaat wel degelijk om de marktwaarde van het voertuig op het ogenblik van de opzegging van de overeenkomst en niet op het ogenblik van de verkoop/terugkoop van het voertuig.

De leningsovereenkomst wordt geacht te zijn opgezegd op datum van het faillissement van Autocars H., zoals dit ook voorzien is in artikel 5 van de algemene voorwaarden.

Voor de bepaling van de marktwaarde/venale waarde van de autocar op datum van het faillissement baseert de rechtbank zich op het waardeverlies zoals dit blijkt uit een vergelijking van de verkoopprijs in september 2006 van 62.000 € excl. BTW (zijnde de initiële verkoopprijs verminderd met de creditnota) en de aankoopprijs van de bus in november 2007, zijnde 45.000,00 € excl. BTW. Dit vertegenwoordigt een gemiddeld maandelijks waardeverlies van 1.214,28 €, hetgeen overeenkomt met het bedrag van

de maandelijkse afkortingen van de lening. Als men dit maandelijks verlies handhaaft tot en met februari 2007 zou de marktwaarde op datum van faling 26.785,80 € (excl. BTW) bedragen.

B. is gehouden om dit bedrag aan Europabank te betalen.

Het feit dat Europabank aangifte van haar schuldvordering in het faillissement heeft gedaan en ook de borgen heeft gedagvaard, doet geen afbreuk aan haar recht om tevens B. voor diens buitencontractuele aansprakelijkheid aan te spreken. Er is geen bewijs dat Europabank van de borgen of uit de faling op heden al enige betaling heeft ontvangen.

Wat de vordering in vrijwaring betreft

7. B. richt zich thans tot de h. H. in zijn hoedanigheid van voormalige zaakvoerder van Autocars H. B. is van oordeel dat de schade op de eerste plaats aan zijn fout te wijten is. Hij was alles behalve te goeder trouw door ten onrechte te hebben voorgehouden dat de financiering was afbetaald.

Volgens de rechtbank bestaat er geen gerede twijfel dat de h. H. op het ogenblik van de wederverkoop een extra contractuele fout heeft begaan ten aanzien van B. Hij is tekort geschoten aan de op hem rustende informatieplicht.

De h. H. ontkent thans dat hij zou hebben verklaard dat de lening was afbetaald.

Zelfs als de h. H. deze valse verklaring niet zou hebben afgelegd, dan nog staat vast dat hij nagelaten heeft B. in te lichten over de stand van de financiering. Het ging hier om informatie waarvan hij redelijkerwijze diende te weten dat deze voor B. van doorslaggevend belang was voor het aangaan van de koop. De rechtbank neemt in deze aan dat mocht B. hebben geweten dat de financiering nog niet was afbetaald, zij de autocar niet terug zou hebben aangekocht. Een bedrieglijk opzet ten nadele van Europabank is in hare hoofde niet aangetoond. De h. H. houdt ook niet voor dat hij B. had ingelicht over de niet-betaalde financiering.

Kan B. de h. H. als voormalig zaakvoerder persoonlijk aanspreken voor deze fout? Deze vraag dient na de uitspraak van het Hof van Cassatie van 20 juni 2005 bevestigend worden beantwoord. Ook al brengt de fout van het orgaan van een vennootschap in de loop van onderhandelingen die het afsluiten van een

contract voorafgaan, rechtstreeks persoonlijke aansprakelijkheid van de rechtspersoon met zich mee, toch sluit deze aansprakelijkheid in beginsel niet de persoonlijke aansprakelijkheid van het orgaan uit. Zij bestaan samen (Cass. (3e k.) 20 juni 2005, *RW* 2006-07, 340).

8. Maar de fout van de h. H. doet de eigen fout van B.S niet teniet. Ook op B. rustte er als professionele opkoper een eigen informatie- en onderzoeksplicht, waarin zij *in casu* duidelijk tekort is geschoten. Het feit dat zij nauwelijks een jaar voordien de autocar zelf had verkocht, met vermelding van het vervreemdingsverbod, had haar tot bijzondere voorzichtigheid moeten aanzetten.

Het gaat in hoofde van partijen om een gedeelde verantwoordelijkheid, waarbij de rechtbank aanneemt dat de fout van beide partijen in dezelfde mate heeft bijgedragen tot het ontstaan van de door Europabank geleden schade.

De h. H. dient B. dienvolgens te vrijwaren ten belope van de helft van de lastens haar uitgesproken veroordeling in hoofdsom en interesten.

...

Noot: Over de precontractuele aansprakelijkheid van vennootschapsorganen

1. Het besproken vonnis is een interessante toepassing van het leerstuk van de precontractuele aansprakelijkheid van een vennootschapsorgaan.

2. Een financiële instelling financiert gedeeltelijk de aankoop van een autocar door een vervoersonderneming. De verkoper is een gespecialiseerde verkoper/aankoper van voertuigen. Bij de ondertekening van de overeenkomsten wordt de koper/ontlener vertegenwoordigd door haar zaakvoerder.

Zowel de leningsvoorwaarden van de kredietovereenkomst als de factuur maken melding van een vervreemdingsverbod ten voordele van de financier.

Nadien koopt de verkoper de bus terug. De financiële instelling wordt hiervan niet in kennis gesteld. Met de ontvangen prijs zuivert de vervoersonderneming drie andere leningen aan die zij met de financiële instelling had afgesloten. De lening aangegaan voor de autocar wordt verder afbetaald. Ten gevolge van het faillissement van de vervoersonderneming blijft er echter een openstaand saldo.

3. De financiële instelling start hierop een procedure lastens de (terugkopende) verkoper, daar deze *"een professionele fout (heeft) begaan door de autocar terug te kopen ondanks het feit dat zij wist dat deze het voorwerp*

uitmaakte van een financiering en de ontleender niet over het voertuig kon beschikken".

De rechtbank kent deze vordering toe. Als onderneming in tweedehands voertuigen is zij tekort geschoten aan haar algemene zorgvuldigheidsverplichting om *"al het nodige te doen en te voorkomen dat zij dergelijke voertuigen aankoopt met miskenning van de rechten van de financierder"*. Het vonnis ligt hiermee volledig in de lijn van de heersende rechtspraak die een verzwaarde informatieverplichting oplegt aan een professionele verkoper/aankoper van voertuigen [1].

4. Op haar beurt ging de (terugkopende) verkoper over tot dagvaarding in vrijwaring van de zaakvoerder van de gefailleerde vervoersonderneming. Deze laatste had immers voorgehouden dat de financiering volledig was afbetaald.

Ook deze vordering wordt door de rechtbank gegrond verklaard. De rechtbank stelde dat indien de (terugkopende) verkoper kennis had gehad van het feit dat de financiering nog niet was afbetaald, zij de autocar niet terug had aangekocht. Volgens de rechtbank betrof het informatie waarvan de zaakvoerder *"redelijkerwijze diende te weten"* dat deze voor de terugkoper *"van doorslaggevend belang was voor het aangaan van de koop"*.

Ter ondersteuning van haar stelling verwijst de rechtbank — terecht — naar een arrest van 20 juni 2005 van het Hof van Cassatie. Dit arrest besliste dat *"de fout die een orgaan van een vennootschap begaat bij de besprekingen die tot een overeenkomst hebben geleid, de aansprakelijkheid van die rechtspersoon weliswaar rechtstreeks in het gedrang brengt, maar dat die aansprakelijkheid, in de regel, de persoonlijke aansprakelijkheid van dat orgaan niet uitsluit, maar met laatstgenoemde aansprakelijkheid samen bestaat"* [2].

Wanneer een orgaan een precontractuele fout pleegt die aan de rechtspersoon kan worden toegerekend, beschikt het slachtoffer over een vordering tegen de rechtspersoon en tegen het orgaan. Rechtspersoon en orgaan zijn

[1] O.m.: Antwerpen 19 oktober 1988, *TBBR* 1989, 468; Gent 4 december 2002, *RABG* 2003, 676; Kh. Gent 19 februari 2003, *TGR* 2003, 8. Cf. eveneens S. STIJNS en B. TILLEMAN, *"Overzicht van rechtspraak. Bijzondere Overeenkomsten: Koop en Aanneming 1999-2006"*, *TPR* 2008, 1477, met verwijzingen naar rechtspraak en rechtsleer.

[2] Cass. 20 juni 2005, *RW* 2006-07, 789, noot, *TBH* 2005, 891, noot H. DE WULF, *TBH* 2006, 418, noot A. COIBION, *JT* 2006, 435, noot L. BIHAIN en *RPS* 2005, 183, noot Y. DE CORDT. Het Hof kwam met dit arrest terug op een afwijkend arrest van 16 februari 2001 (Cass. 16 februari 2001, *Pas.* 2001, I, 301 en *RW* 2002-03, 340) en sloot terug aan bij haar vroegere constante rechtspraak (Cass. 14 april 1921, *Pas.* 1921, I, 136; Cass. 3 oktober 1955, *Pas.* 1956, I, 79; Cass. 11 april 1989, *Arr.Cass.* 1988-89, 902).

dan *in solidum* aansprakelijk [3]. Er is met andere woorden samenloop tussen de aansprakelijkheid van de vennootschap en van haar orgaan [4].

5. Voorts oordeelde de rechtbank tot een gedeelde aansprakelijkheid van de (terugkopende) verkoper en de zaakvoerder. De (terugkopende) verkoper had haar *"eigen informatie- en onderzoeksplicht"* niet gerespecteerd. De vermelding van het vervreemdingsverbod op de initiële verkoopfactuur had deze partij immers tot bijzondere voorzichtigheid moeten aanzetten.

De rechtbank geeft hiermee aan dat de grens van de precontractuele informatieplicht van een wederpartij wordt gevormd door de plicht van eenieder zichzelf te informeren. Een gebrek aan deze eigen onderzoeksplicht heft mogelijk de aansprakelijkheid van deze wederpartij — *in casu* : gedeeltelijk — op. Een partij kan slechts aanspraak maken op een informatieplicht in hoofde van haar wederpartij indien ze zichzelf op dat punt niet hoefde te informeren [5].

Hans VAN GOMPEL

Advocaat

---

[3] K. GEENS en M. WIJCKAERT, *Beginselen van Belgisch Privaatrecht*, IV, Verenigingen en Vennootschappen, Dl. II De Vennootschap, Kluwer, 2011, 631.

[4] D. PHILIPPE en G. GATHEM, "A quelles conditions le dirigeant peut-il engager sa responsabilité aquilienne personelle à l'égard des tiers? Les pièges de l'article 1382 du Code Civile" in Y. DE CORDT en D. PHILIPPE (eds.), *La responsabilité des dirigeants de personnes morales*, die Keure, 2007, 100.

[5] A. DE BOECK, "De precontractuele aansprakelijkheid anno 2010" in S. STIJNS, I. SAMOY en A. DE BOECK, *Verbintenissenrecht*, Themis, die Keure, 2010, 20.